

NABAVNA POLITIKA KNJIŽNICE ANTONA SOVRETA HRASTNIK

UVOD

Poslanstvo Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik je ustvariti možnosti za razvoj okolja, ki omogoča optimalno ponudbo knjižničnega gradiva, neomejeno ponudbo informacij in storitev, ki so osredotočene na kulturne, izobraževalne, informacijske in socialne potrebe okolja, na informacijsko opismenjevanje ter podporo vseživljenjskemu učenju. Knjižnica mora omogočati dostop do zbirk domoznanskega gradiva za lokalne študije, zagotavljati dostopnost knjižničnega gradiva za posebne potrebe okolja, nuditi izobraževanje, raziskovanje, dostop do svetovnih virov informacij, zlasti s pomočjo elektronskih publikacij oziroma interneta, zagotavljati medknjižnično izposajo.

Knjižnična zbirka je temeljno orodje knjižnice za izpolnjevanje njenega poslanstva. Izgradnja knjižnične zbirke je dolgoročen proces, pri katerem se knjižnica posveča racionalnemu uresničevanju nabavne politike, preverjanju formalne in vsebinske ustreznosti zbirk, skrbi za pridobivanje novega knjižničnega gradiva ob spremljanju izposoje in interesov aktivnih in potencialnih uporabnikov in skrbi za aktualizacijo starih zbirk. Izgradnja in upravljanje zbirk teži k zagotavljanju in zadovoljevanju potreb vseh starostnih skupin in izobrazbenim nivojem.

OKOLJE KNJIŽNICE

Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik deluje na območju Občine Hrastnik. Občina obsega del Zasavja na obeh bregovih reke Save. Meri 58,6 km² in ima 19 naselij. Gozdovi pokrivajo skoraj tri petine občine. Skozi občino pelje ob Savi dvotirna železniška proga, ki povezuje Ljubljano in Celje in državna cesta Ljubljana - Zidani Most. Na vzhod je speljana cesta od križišča v Hrastniku preko Dola proti Rimskim Toplicam.

Sredi leta 2012 je imela občina približno 9.850 prebivalcev (približno 4.800 moških in 5.050 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 54. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živelo povprečno 168 prebivalcev (gostota naseljenosti je bil tu večja kot v celotni državi - 101 prebivalec na km²). Povprečna starost občanov je bila 44,3 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42 let). Med prebivalci občine je bilo število najstarejših večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 158 oseb starih 65 let ali več. V občini so delovali 4 vrtci, obiskovalo pa jih je 273 otrok. V tamkajšnjih osnovnih šolah se je v šolskem letu 2012/2013 izobraževalo približno 670 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 330 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo povprečno 40 študentov in 10 diplomantov.

(Vir: SURS, dostopno na: <http://www.stat.si/obcine/Vsebinska.aspx?leto=2014&id=50>)

Knjižnica oblikuje nabavno politiko, ki je prilagojena potrebam okolja v okviru ciljnih skupin: predšolski otroci, osnovnošolci, srednješolci, odrasli in upokojeanci ter civilni in kulturni prostor občine. Knjižnica sodeluje s šolami in vrtci ter s posamezniki in organizacijami oz. društvi, ki sooblikujejo vsakdanje življenje v Hrastniku in sledi delovanju Hrastničanov v širši okolici. Upošteva tudi skupine prebivalcev s posebnimi potrebami (otroci in mladostniki z motnjo v duševnem razvoju iz podružnične šole Log, varovanci Doma starejših občanov Hrastnik, invalidi, slabovidni, prebivalci iz različnih kulturnih in etničnih skupin).

FINANCIRANJE

Knjižnica Hrastnik pridobiva finančna sredstva za gradivo iz treh virov:

- ministrstvo, pristojno za kulturo (knjižnica se prijavi na neposredni poziv za nakup knjižničnega gradiva, ki je financiran iz proračuna Republike Slovenije)
- Občina Hrastnik (sredstva ustanoviteljice)
- lastna sredstva

Za porabo sredstev za nakup gradiva je odgovorna zaposlena, ki vodi nabavo gradiva. Ta poskrbi za celoletno razporeditev finančnih sredstev za nakup gradiva za vse vrste gradiva. Pri namenski porabi sredstev za nakup gradiva sodelujeta tudi direktorica knjižnice in računovodkinja. Računovodkinja vsaj dvakrat mesečno oziroma po potrebi pripravi preglednico nakazanih in porabljenih sredstev po vrstah gradiva.

V primeru zmanjšanja sredstev za nakup knjižničnega gradiva, se knjižnica odloči za nakup manjšega števila izvodov prevedenega leposlovja lahkotnejših žanrov, omejitev nakupa tujejezične literature (strokovne in zahtevnejše leposlovne), omejitev nakupa trenutno aktualne literature, ki nima trajnejše veljavnosti oziroma vrednosti, omejitev nakupa gradiva za otroke, ki ima krajši čas obstojnosti itd. V primeru radikalnejšega zmanjšanja sredstev se nakup omeji linearno po vseh vsebinskih in oblikovno-vrstnih kategorijah gradiva.

KRITERIJI ZA IZBOR GRADIVA

Knjižnica za izgradnjo zbirke upošteva naslednje kriterije: zadovoljevanje značilnih in posebnih potreb okolja (zlasti informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe), razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti, zastopanost različnih tematskih oziroma predmetnih področij, zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva in na različnih medijih, aktualnost knjižničnega gradiva, dostopnost gradiva v drugih knjižnicah in možnost pridobitve gradiva s pomočjo medknjižnične izposoje, cenovni kriterij, jezikovni kriterij, kriterij primernosti. Knjižnica za izgradnjo zbirke upošteva tudi zakonske podlage in določila strokovnih priporočil.

NAČINI PRIDOBIVANJA GRADIVA

Knjižnica Hrastnik pridobiva gradivo z nakupom in darovi.

Nakup

Nakup knjižničnega gradiva obsega predvsem najnovejšo založniško produkcijo. Nakup starejšega gradiva je redkejši. Izjeme so predvsem v gradivu, ki ga knjižnica nujno potrebuje v primeru poškodbe ali izgube. V primeru, da knjižnica določenega gradiva nima, uporabnik pa izrazi željo po le-tem, se navedeno reši s storitvijo medknjižnična izposoja, razen če odgovorni za nabavo presodi, da bi to gradivo knjižnica lahko vključila v svojo zbirko. Knjižnica v nakup vključuje monografske publikacije, serijske publikacije in elektronske publikacije v okviru letnega načrtovanega števila enot oz. v okviru finančnih sredstev.

Knjižnica opredeli nakup za posamezno leto v dokumentu Načrt nakupa knjižničnega gradiva. Ta je na voljo na spletni strani knjižnice.

Dar

Knjižnica sprejema darove posameznikov in institucij, s katerimi prosto razpolaga. Če knjižnica ugotovi, da gre za gradivo, ki ne sodi v koncept njene zbirke, je zastarelo ali poškodovano, ga ima pravico zavrniti. Če po preverjanju stanja v zbirki knjižnica ugotovi, da prejeta gradivo ni primerno, svojega fonda ne dopolni z njim. Po presoji ga ponudi naprej – ali uporabnikom v svoji bukvarnici ali drugim posameznikom in organizacijam. Knjižnica lahko prejme gradivo kot donacijo. Če je prejeta gradivo kulturni spomenik, ga je knjižnica dolžna hraniti pod posebnimi pogoji. Za takšno gradivo se običajno odloča, kadar je pomembno za obogatitev domoznanske zbirke.

POSEBNE ZBIRKE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Premična zbirka Podkraj

Premične zbirke so potujoče zbirke knjig, ki vključujejo leposlovno in strokovno gradivo z različnih področij in žanrov. Od leta 2013 ima knjižnica v zgradbi Krajevne Skupnosti Steklarna organizirano premično zbirko. Gradivo zbirke je dostopno enkrat tedensko vsem našim uporabnikom in članom, evidenco izposoje vodimo preko vzajemne baze Cobiss. Zbirka obsega minimalen izbor osnovnih del, ki so namenjena najširšemu krogu uporabnikov.

Zbirka domoznanskega gradiva

Domoznanstvo je veda, ki raziskuje, proučuje in opisuje določeno geografsko oz. upravno območje.

V knjižnici je to posebna dejavnost, ki obsega zbiranje, obdelavo in hranjenje knjižničnega gradiva za območje, ki ga knjižnica pokriva in ki nam govori o zgodovinskem, geografskem, etnološkem ter družbenem in kulturnem utripu območja v preteklosti in danes.

Knjižnica posebno skrb v okviru nabavne politike namenja zbirki domoznanskega gradiva za lokalne študije, ki jo dopolnjujemo z gradivom v različnih oblikah in na različnih nosilcih, v skladu s strokovnimi navodili za izgradnjo domoznanske zbirke:

- knjižno in neknjižno gradivo, ki obravnava območje Hrastnika oz. Zasavja,
- leposlovna dela za območje Hrastnika oz. Zasavja,
- serijske publikacije, ki izhajajo na območju Hrastnika oz. Zasavja (občinski časopis, interna glasila podjetij ...)

Zbirka je namenjena zadovoljevanju raziskovalnih potreb uporabnikov: osnovnošolcem pri zagotavljanju potrebnih virov za prve procese raziskovanja, podpori raziskovalnega dela v okviru seminarskih in diplomskih nalog srednješolskega izobraževanja in visokošolskega študija ter samostojnim raziskavam.

SODELOVANJE Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI

Knjižnica Antona Sovreta je ena izmed enajstih knjižnic, ki je vključena v mrežo Osrednje knjižnice Celje. Osrednja knjižnica nudi strokovno pomoč, koordinira zbiranje, obdelavo in hranjenje domoznanskega gradiva (območni domoznanski sestanki, sodelovanje pri projektu Kamra in spletnem biografskem leksikonu Celjskozasavski.si), usmerja izločeno knjižnično gradivo. Ker zagotavlja povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij se nanjo obračamo tudi za medknjižnično izposajo. Medknjižnično si izposojamo gradivo tudi iz drugih knjižnic, pri čemer dajemo prednost tistim iz celjske regije.

ODPIS IN IZLOČANJE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Za aktualnost knjižnične zbirke Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik skrbi z rednim dopolnjevanjem in rednim izločanjem ter odpisovanjem knjižničnega gradiva. Pri odpisu so zaposleni pozorni na poškodovano, zastarelo in nezanimivo gradivo, ki si ga nihče ne izposoja. Knjižnica upošteva tudi kriterije Standardov in Navodila nacionalne knjižnice o izločanju in odpisu gradiva.